

Завжди серед перших

Майже три десятиліття Марія Аркадіївна Рожко працює на посаді заступника голови Федерації профспілок Рівненської області. Її вклад у розвиток профспілкового руху – грандіозний, про що свідчать високі державні нагороди – орден княгині Ольги III ступеня, Почесна грамота Верховної Ради України, Почесний знак ФПУ «За розвиток соціального партнерства», нагрудний знак Федерації профспілок України «Профспілкова відзнака», Почесні грамоти Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Федерації профспілок України, Спілки жінок України, Загальної Конфедерації Профспілок (об'єднує країни СНД), обласної ради, обласної державної адміністрації, Рівненської міської ради та її виконавчого комітету. Марія Рожко – переможниця конкурсів «Жінка року», «Кращий профспілковий лідер-жінка». Про високий діловий авторитет цієї жінки свідчить те, що її обирали депутатом двох скликань Острозької районної ради та двох – Рівненської міської ради. Від України була делегатом на четвертій Всесвітній Конференції зі становища жінок, яка проходила у Пекіні. 28 років очолює ГО «Спілка жінок Рівненщини». Нагороджена відзнакою Національної ради жінок України – орденом «Поступ миру і любові», орденом «Берегиня України».

тиме, що тільки вона – творець майбутнього цілої громади, і її особистого зокрема. З часом буде розвиватися інфраструктура, створюватимуться нові підприємства та робочі місця, особливо у промисловості. Якщо навчимося працювати так, як треба, то це – один із варіантів нового напрямку життя, який нині є у Європі. Якщо наші державні мужі внесуть відповідні зміни до Конституції, і зуміють правильно організувати процес реформування, то вже у найближчі роки ми почнемо розвивати національну економіку. У нас під ногами багатюща сировинна база – той же бурштин, ліс, необхідно повернутися до промислових обсягів вирощування льону, розпочати вирощування енергетичної верби. Тобто в першу чергу створювати робочі місця та платити достойну заробітну плату, щоб наші українці не шукали кращої долі за кордоном.

На сьогодні у області нараховується 130 тис спілчан, об'єдна-

Народилася Марія Рожко у селі Висоцьк Дубровицького району в родині інтелігентів – батько працював директором льонозаводу, а мама – бухгалтером на іншому підприємстві. Згодом сім'я перебралася до Острога. Дітей (а у пані Марії є ще два брати) змалку привчали, що по їх поведінці, судять про усю сім'ю. Тож вимога батьків «не осором», звичайно, дисциплінувала малих, не давала їм розслабитися ні у навчанні, ні у повсякденні. Закінчивши школу, юна Марія поїхала вступати до Тернопільського медінституту.

уському СРСР крім неї не було жінки на аналогічній посаді.

– Тоді у нас були дуже сильні фахівці, – пригадує Марія Аркадіївна. – Ми розробили дуже вдалий варіант напівавтоматичного телефонного набору. На базі нашої ТТ-станції навіть проводився всесоюзний семінар, після якого наші розробки пішли у серійне виробництво.

На той час 59 висоток у Рівному залишалися без телефонного зв'язку, також багато заявок було із Тинного, Нового Двору, Басового Кута. Зваживши і прорахувавши усе, пішла Марія Рожко на

нитку пам'яті. Вона не приховує, багато що вдавалося зробити, дякуючи особистим знайомствам у Госплані, в Москві. Це стосувалося як виробничих питань, розвитку підприємства, так і питань організації створення належних умов праці та відпочинку його працівників. Тут також рівненські зв'язківці були першими в Україні – створили кімнату психорозгрузки для телефоністок, створили автоматизований клас з охорони праці за останнім словом техніки, музей історії розвитку телеграфно-телефонного зв'язку, інформаційний кабінет, де завжди була

вертог енергоблоку Рівненської АЕС розпочалося в 1984 році, а в 1991 році передбачалося його введення в експлуатацію. Мав бути встановлений реактор, аналогічний чорнобильському. Щоб не допустити цього, втрутилися профспілки, які зібрали понад 10 тисяч підписів від жителів області. І Марія Рожко разом із депутатом облради Геннадієм Шевченком поїхали у Москву добиватися припинення будівництва Хмельницької і Рівненської АЕС до тих пір, доки не буде нове безпечне обладнання. Так з'явився мораторій на спорудження ядерних об'єктів на тери-

Екзамен здала, але не добрала пів бала, забрала документи і повернулася додому, бо ніхто не сказав їй, що перебувала у абітурієнтському резерві на зарахування.

– Хто знає, як би у тому випадку склалася моя доля? – говорить Марія Аркадіївна. – Але я жодного разу не пошкодувала за мою юну недалекоглядність.

Тоді їй розпочалися її трудові будні. Юнка стала працювати на автоматичній телефонній станції. На той час це був прорив у телефонізації, і дівчині це подобалося. Так вона обрала професію. З часом із посади монтера її перевели на електромеханіка, старшого електромеханіка, потім на посаду інженера. Марія Аркадіївна заочно здобула вищу освіту в Одеському електротехнічному інституті зв'язку. Навчаючись, розробила автоматизоване реле і цей винахід вже через місяць пішов у серійне виробництво. Закінчивши цей вуз, за направленням вступила на стаціонарне відділення до Київського політехнічного інституту на факультет автоматики і приладобудування. Адже у Рівному мала бути автоматична обчислювальна станція. Паралельно працювала на кафедрі. І було тоді Марії Аркадіївни аж 24 роки!

Після столиці Марія Рожко повернулася у Рівне. Їй нині жінка пишається, що стояла біля витоків створення автоматичної обчислювальної станції. Потім отримала пропозицію повернутися на телеграфно-телефонну станцію на посаду заступника начальника. А у 1979 році вона її очолила. Працювало тоді на цьому стратегічному підприємстві понад 1400 людей. На той час в

прийом до тодішнього голови міста Олексія Юхимовича Користіна і запропонувала прокласти телефонну каналізацію з допомогою коштів підприємств міста насамперед туди, де живе інвалід. Відтак, вдалося швидкими темпами ліквідувати телефонні повітряні лінії та пільгові черги на встановлення телефонів. Потім з'явився радіозв'язок «Алтай», який крім Рівного був лише у столиці і Севастополі. Створювалися нові АТС-станції – на Ювілейному, у центрі, біля «Сільпо» в районі автостанції. Рівне першим серед поліських обласних центрів перейшло на шестизначні телефонні номери і отримало автоматичний вихід телефонного зв'язку за межі України. Так робилися впевнені кроки у наше, насичене автоматикою, сьогодення.

– У нас тоді п'ятирічка виконувалася за рік і Рівне вийшло на перше місце після Києва по насиченості телефонами, – розповідає вона. – І трималося це місце понад 15 років! Думаєте все було так просто? Треба було усе передбачити і продумати.

Тим більше, що усі начальники цехів були чоловіками із великим професійним досвідом. А тут на посаду керівника телеграфно-телефонної станції в обласному центрі призначили 30-річну жінку. Але, як вона каже, дав їй Бог мудрості вжитися і спрацюватися зі всіма. Рожко ніколи ні на кого не підвищувала голос, не «давила» авторитетом керівника, а вміла знаходити аргументи, компроміси і переконувати. Їй найзапекліші опоненти починали дослухатися до її слів.

Голос у Марії Аркадіївни тихий, м'який. Спогади, мов намистинки, нанизуються один за одним на

свіжа періодика і, навіть, свою заправочну станцію. Коли у 80-х роках минулого століття партія «дала добро» на розвиток підсобних господарств підприємств, зв'язківці Рівного збудували тепличний комплекс, де вирощували овочі. У зв'язківців мав бути навіть власний зимовий сад, для якого у Ялті вже вирощували дерева. Але тут Марію Аркадіївну, після 25 років праці у галузі зв'язку, запросили на роботу у профспілки. І з грудня 1989 року вона посіла посаду заступника голови Федерації профспілок області.

– Ви так кардинально поміняли роботу. Чи не шкодували потім?

– Перед профспілкою відкрите велике поле для реалізації корисних справ для людей, – пояснює Марія Аркадіївна. – Ми першими в Україні почали створювати дитячі табори санаторного типу і почали оздоровлювати дітей із Чорнобильської зони. На той час таких ще не було, і хоч минуло понад двадцять років, усі й досі дивуються їх потужній базі. Щороку готували від 47 до 54 тисяч безкоштовних новорічних подарунків, які вручали на безкоштовних виставах для дітей, що проходили тоді в усіх містечкських закладах обласного центру.

– Як це вдавалося?

– Просили керівництво цукрових заводів, що тоді ще працювали в області, пожертвувати цукор. А Рівненська кондитерська фабрика з нього робила цукерки, пожертвувавши какао та інші складники, – розповідає Марія Аркадіївна. – Так, дякуючи людській доброті, діти мали новорічні подарунки.

Наприкінці 80-х років через аварію на Чорнобильській АЕС для країни гостро постало питання ядерної безпеки. Будівництво чет-

торії України. Будівництво відновилося в 1993 році після обстеження четвертого енергоблоку й була підготовлена програма його модернізації. У жовтні 2004 року реакторну установку сучасної серії нового блоку ввели в експлуатацію.

– Я люблю у справах конкретику. Зараз, ми багато уваги приділяємо питанням колективної роботи, – говорить Марія Аркадіївна. – Це – основа основ профспілок. Колективний договір ще можна назвати маленькою Конституцією на будь-якому підприємстві. І якщо його дотримуватися, то буде і мікроклімат у колективі здоровий, і працівники будуть захищені. Тож ми консультиємо, надаємо практичну допомогу, щоб він був оформлений правильно. Зараз ми велику увагу приділяємо створенню у ОТГ координаційних рад профспілок. Головне завдання вбачаємо у збереженні тих профспілкових організацій, які вже є і створенні нових. Бо нині по новому формується структура управління громадою. Зі всіма 25 ОТГ ми заключили угоди про співпрацю, а також аналогічна угода укладена із Рівненським регіональним відділенням Асоціації міст України, Центром розвитку місцевого самоврядування в області.

У децентралізації влади Марія Аркадіївна бачить велику перспективу, перевагу європейської системи життя і господарювання. Адже у місцевих громадах нарешті з'явилися кошти на розвиток, які вони вчать самі заробляти.

– Будь-яка реформа результати дає через якийсь час, – говорить Марія Рожко. – А тому необхідні терпіння і послідовність у діях. Врахуйте фактор часу, адже треба виховати людину, яка розумі-

є у близько дві тисячі первинних організацій. Це – велика сила у захисті людей найманої праці і у світі сили потужнішої за профспілки – немає. Бо будь-яка партійна чи інша структура ефективна працює тільки «під вибори». А профспілки безкоштовно у судах чи перед адміністрацією підприємства відстоюють працівника, надають безоплатні юридичні консультації. Це важливо саме зараз, коли у країні проводяться реформи в місцевому самоврядуванні, освіті, медицині.

– Нині дуже важливий такий показник як мотивація профспілкового членства, – продовжує Марія Аркадіївна. – В ній закладений захист працівника від свавілля керівника. Буває, коли голова профкому може виступити проти керівника, а є випадки, коли не вистачає людині характеру. Через те ми ставимо вимогу, щоб у законодавстві не було залежності. Якщо керівник не хоче заключати колективний договір, звільняє членів профспілки чи голову профкому, то він за це має понести покарання. Саме такі норми запроваджені в багатьох країнах світу.

Незабаром Марія Аркадіївна відзначатиме визначну ювілейну дату в житті. Як завжди, збереться вся велика родина, адже вона має шестеро онуків та правнука, завітають друзі, колеги. Дата урочиста і разом з тим щемно-хвилююча. Так, життя прожити – не поле перейти. А поле її життя далеко ще не зоране. Цій жінці судилося зробити ще багато корисних і потрібних для суспільства справ. А ще скільки задумів попереду! Вона щаслива, бо відчуває себе потрібною людям. Бо це і є її найвищою нагородою.

Ліда ПОЛЬОВА